

Framkvæmd vistunar barna utan heimilis á árunum 1992-2010.

Málsmeðferðarreglur

Íris Erlingsdóttir
Lögfræðingur

Inngangur

- Tilgangur
  - Framkvæmd vistunar barna utan heimilis
  - Málsmeðferðarreglur
- 1992 – 2002
  - Allir úrskurðir barnaverndarráðs ásamt dómum
- 2002 – 2010
  - Allir dómar hvað þessi mál varðar

Efnisyfirlit ritgerðarinnar

- Inngangur
- Réttur barns til verndar
  - Alþjóðasamningar
  - Íslenskur réttur
- Framkvæmd vistunar barna utan heimilis
  - Barnaverndarlög
  - Framkvæmd á Norðurlöndunum
  - Stjórnarsýslulög nr. 37/1993
- Vistun barna utan heimilis
  - Rannsóknarregla
  - Meðalhófsregla
  - Andmælaréttur
  - Réttur barns til að tjá sig
- Lokaorð

Réttur barns til verndar

- Alþjóðasamningar
  - Samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins
    - 3. gr. og 6. gr.
  - Aðrir samningar
    - Mannréttindasáttmáli Evrópu
    - Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna
    - Alþjóðasamningur um borgaraleg og stjórnmalaleg réttindi

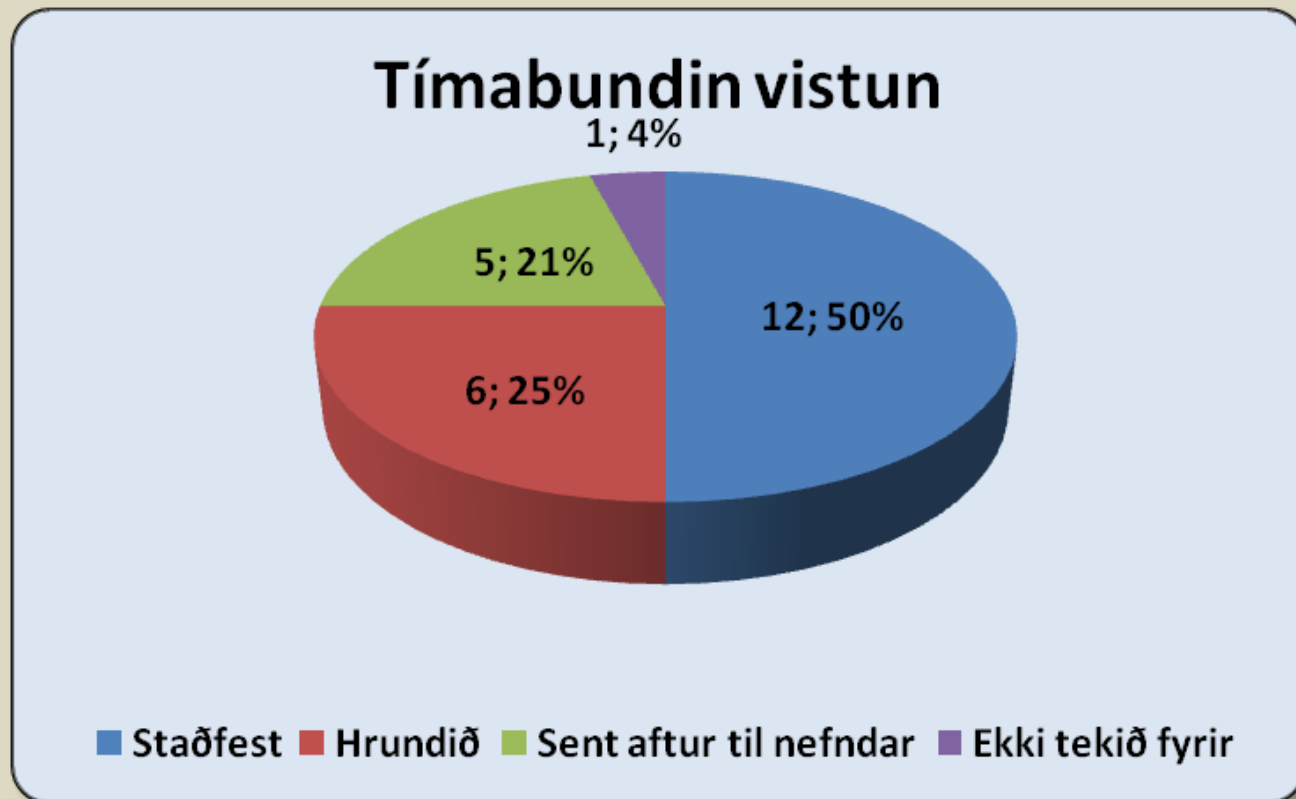
Réttur barns til verndar frh.

- Íslenskur réttur
  - Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands nr. 33/1944
    - 3. mgr. 76. gr.
    - 1. mgr. 71. gr.
  - Barnalög nr. 76/2003
    - 1. mgr. 28. gr.
  - Barnaverndarlög nr. 80/2002
    - H 169/2010
    - U-2/2010 fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur
  - Reglugerðir

Framkvæmd vistunar barna utan heimilis

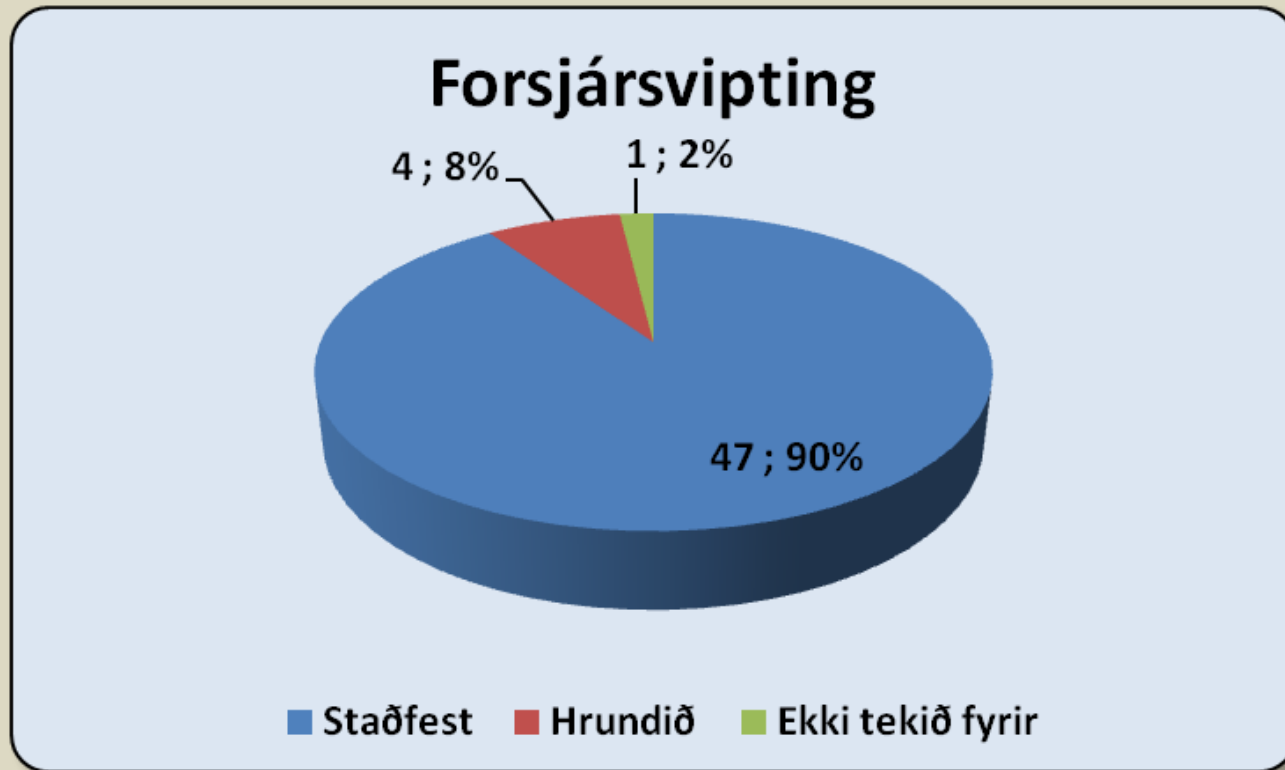
- Barnaverndarlög
- Framkvæmd á Norðurlöndunum
- Stjórnarsýslulög nr. 37/1993

Vistun barna utan heimilis

Úrskurðir Barnaverndarráðs í tíð eldri barnaverndarlaga

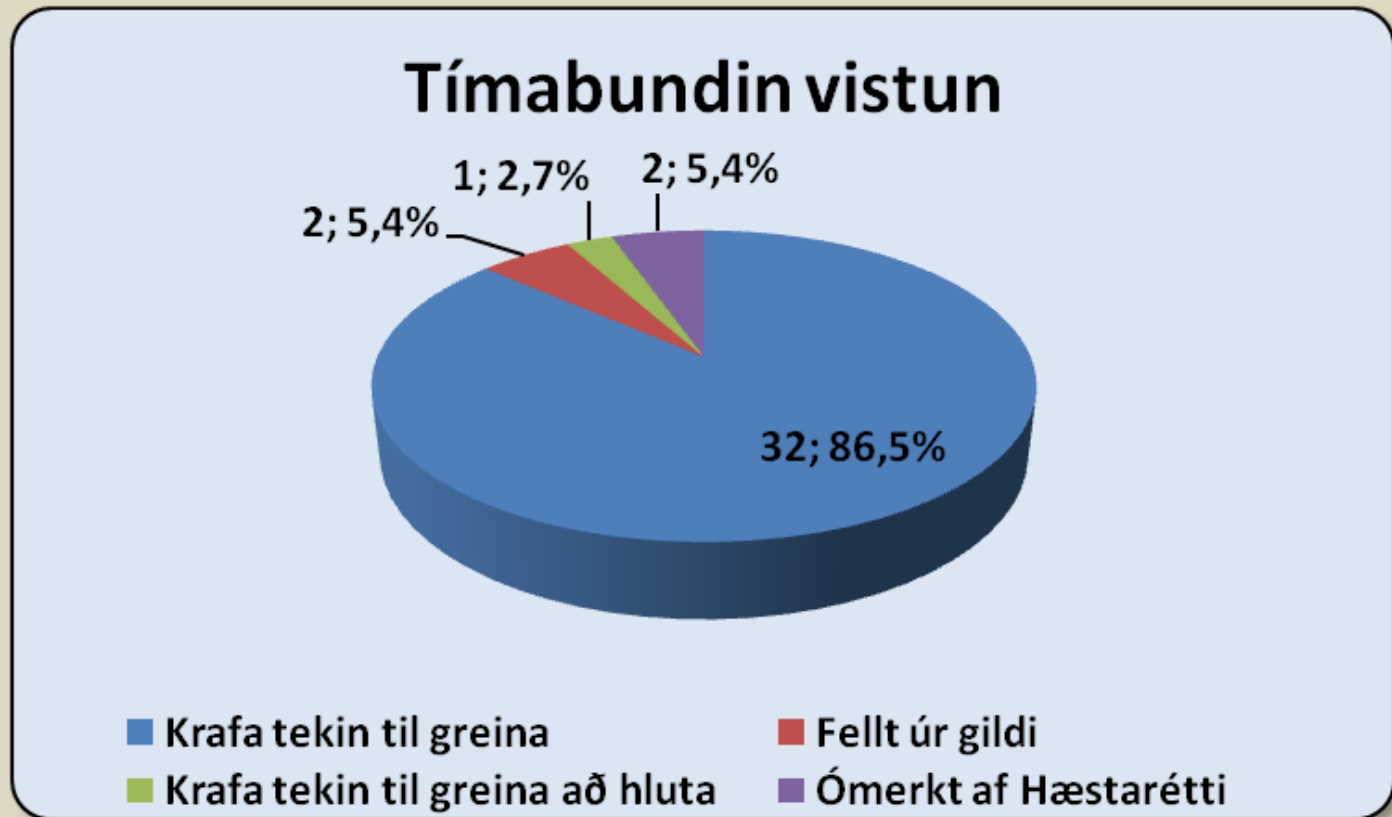
Vistun barna utan heimilis frh.

Úrskurðir Barnaverndarráðs í tíð eldri barnaverndarlaga

Vistun barna utan heimilis frh.

Dómsúrskurðir í tíð núgildandi barnaverndarlaga

Vistun barna utan heimilis frh.

Dómsúrskurðir í tíð nógildandi barnaverndarlaga

Vistun barna utan heimilis frh.

- Rannsóknarreglan

- 41. gr. barnaverndarlaga: „Barnaverndarnefnd skal sjá til þess að mál sé nægjanlega upplýst áður en ákvörðun er tekin í því. Könnun barnaverndarmáls skal ekki vera umfangsmeiri en nauðsyn krefur og henni skal hraðað svo sem kostur er.”

- Tímabundin vistun barns utan heimilis

- Úrskurður barnaverndarráðs nr. 4/96

- Forsjársvipting

- H 511/1998

- Helstu niðurstöður

Vistun barna utan heimilis frh.

- Meðalhófsreglan

- 7. mgr. 4. gr. barnaverndarlaga: „*Barnaverndaryfirvöld skulu eftir föngum gæta þess að almenn úrræði til stuðnings fjölskyldu séu reynd áður en gripið er til annarra úrræða. Þau skulu jafnframt ávallt miða við að beitt sé vægustu ráðstöfunum til að ná þeim markmiðum sem að er stefnt. Því aðeins skal gert ráð fyrir íþyngjandi ráðstöfunum að lögmæltum markmiðum verði ekki náð með öðru og vægara móti.*”
- 2. mgr. 29. gr. barnaverndarlaga: „*Kröfu um sviptingu forsjár skal því aðeins gera að ekki sé unnt að beita öðrum og vægari úrræðum til úrbóta eða slíkar aðgerðir hafi verið reyndar án viðunandi árangurs.*”
- Tímabundin vistun barns utan heimilis
  - U-3/2007 fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur
  - U-4/2006 fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur
- Forsjársvipting
  - H 172/2003
- Helstu niðurstöður

Vistun barna utan heimilis frh.

- Andmælaréttur

- 1. mgr. 47. gr. barnaverndarlaga: „Aðilar barnaverndarmáls skulu eiga þess kost að tjá sig munnlega eða skriflega, þar með talið með aðstoð lögmanns um efni máls og annað sem lýtur að málsmeðferðinni áður en barnaverndarnefnd kveður upp úrskurð.”

- 1. mgr. 55. gr. barnaverndarlaga: „Barni sem náð hefur 15 ára aldri skal tilkynnt um málshöfðun og gefinn kostur á að gæta réttar síns. Er barninu heimilt að ganga inn í mál með meðalgöngustefnu.”

- Tímabundin vistun barns utan heimilis
    - Forsjársvipting
    - Helstu niðurstöður

Vistun barna utan heimilis

- Réttur barns til að tjá sig
  - 12. gr. samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins.
  - 2. mgr. 46. gr. barnaverndarlaga: „*Gefa skal barni kost á að tjá sig um mál sem það varðar í samræmi við aldur þess og þroska og taka skal réttmætt tillit til skoðana þess við úrlausn málsins. Ávallt skal gefa barni sem náð hefur 12 ára aldri kost á að tjá sig um mál.*”
- Tímabundin vistun barns utan heimilis
  - H 174/2008
  - H 192/2008
- Forsjársvipting
  - E-6003/2003 fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur
  - H 382/2007
- Helstu niðurstöður

Lokaorð

- Mikilvægt að málsmeðferðarreglum sé fylgt
  - Friðhelgi fjölskyldulífs
- Ekki strangari kröfur nú
  - Réttur barns til að tjá sig
- Málsmeðferðarreglum oftast fylgt eins og lög gera ráð fyrir
  - Undantekningar eru fáar